

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Румен Петров Владимиров, преподавател по наказателно и международно наказателно право в Нов Български Университет, член на научно жури за защита;

На дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма Криминалистика;

Автор: Катерина Геннадиевна Шаповалова, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Правни науки“ при ЮФ на Варненския Свободен Университет „Черноризец Храбър“ /ВСУ/. Тема на дисертацията: „Спазване на принципа на законността от прокурора в досъдебното разследване /процесуални и криминалистични аспекти/“;

Научен ръководител: проф. д-р Иван Захариев Сълов - ВСУ.

При съобразяване със ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Наредба №12, приложение 1 на ВСУ, относно рецензиране на научните трудове, може да се отбележи следното:

1. Общо описание на дисертационния труд.

Докторантът е представил изискваните се документи и материали /дисертация, автореферат и др./ за законосъобразното протичане на публичната защита. От приложената справка е видно, че публикациите по разработената тема са на брой – общо 4, които са отпечатани в украински и чуждестранни научни издания.

Самата дисертация има обем от 239 страници, в това число съдържание, списък с използваните литературни източници и приложение. Библиографията обхваща 250 заглавия на кирилица и латиница, а броят на бележките под линия е 257. Структурата на дисертационния труд следва класическите критерии, а именно: въведение /увод /, три глави и заключение.

В увода се акцентира върху актуалността и значението на принципа на законност и неговата роля във връзка с реформиране на наказателно-

процесуалното законодателство на Украйна, в съответствие с приетите норми и актове, които я уреждат. Освен това, подробно са посочени целта и задачите на изследването, използваните методи, както и постигнатите научни резултати и тяхното практическо значение.

Глава първа е обща и е посветена на механизма за осигуряване на законността в наказателното производство. В отделни структурни части от нея, назовани подраздели с отделни заглавия, са разгледани: първо - същността на законността при разследване на извършените престъпления; второ – субектите, задължени да осигурят законността в досъдебното производство /съдия-следовател, прокурор, ръководителя на органа за досъдебно разследване, следовател, както и други длъжностни лица/; и трето – специално е обърнато внимание върху ролята на прокурора в тази насока, когато по необходимост се ограничават правата на участниците в наказателното производство. Въз основа на пространен анализ на вътрешното правосъдно и правозащитно законодателство, на решенията на ЕСПЧ и др., докторантът дава свое понятие за законност, която подразделя на два вида. В контекста на този принцип се уточнява, че прокурорът има най-широки правомощия за ръководство и контрол върху досъдебното производство и за пресичане или предотвратяване нарушаване на правата на участващите в него лица. Заедно с това са посочени и някои недостатъци в ръководството и контрола от страна на прокурора. Предлага се също укрепване на приложния обхват на принципа на законността. Във връзка с това са изяснени и разграничени понятията „ограничаване“ и „нарушаване“ на конституционните права и свободи.

Глава втора е централна и определяща. Тя е назована „Прокурор, неговият правен статут и принципи на дейност в наказателното производство“. В отделните три подраздела са разгледани: първо – правните основи на прокурорската дейност; второ – процесуалноправния статут на прокурора и трето – етичните проблеми на съвременната криминалистика и правомощията на прокурора в наказателното производство. Във връзка с това, в критичен план е отбелязано, че конституционните промени на правосъдието в Украйна от 2016 г. и тяхното несъобразяване в НПК са довели до колизии и до пропуски в областта на прокурорския надзор. Констатирано е, че това не съответства или противоречи на редица международни актове и на стандарти за прокурорския надзор за спазване на законите в досъдебните разследвания. След подробни изследвания се прави извода за взаимовръзка на правомощията на прокурора, че тяхното единство гарантира ефективността на извършваните процесуални действия и успешно решаване задачите на

наказателното производство, включително в условията на военно или извънредно положение или при провеждане на антитерористични операции. Обосновава се, че предоставените от чл. 615 на НПК на Украйна извънредни правомощия, нарушават както Конституцията, така и други норми на действащия НПК. След задълбочен анализ на действащата уредба относно процесуалния статут на прокурора и предвид изискванията на международните стандарти, докторантът прави и съответни предложения за усъвършенстване на НПК на Украйна.

В последната **Глава трета** на дисертационния труд се проследява съвременното състояние на осигуряване на законността от прокурора по време на съдебното разследване. Изложението е диференцирано в три отделни части. Първата се отнася до ролята на прокурора, като гарант на законността при регистрацията на съобщения и сигнали за извършени престъпления. Във втората част се разглежда неговата роля в същия контекст, при налагане на обезпечителни мерки в наказателното производство. А в изложението на третата част се проследяват криминалистичните аспекти за осигуряване на законността по време на разследването.

Накрая, в заключението се обобщават решените задачи за постигане целите на изследването, както и направените изводи, препоръки и предложения. В самостоятелно обособени 13 точки са формулирани научните приноси в дисертационния труд, включително и предложенията де леге ференда.

2. Приноси и приносни моменти в дисертационния труд.

Без съмнение подробни професионални констатации и оценки за приносите и приносните моменти в дисертационния труд, ще съдържат изготвените рецензии от членовете на научното жури. Самият докторант добросъвестно и коректно ги е открил в изложението и освен от процесулно и криминалистично естество, се установяват и някои приноси от криминологичен характер. Ще акцентирам специално и накратко върху по-общите и по-важните положителни страни на дисертационния труд.

Преди всичко трябва да се каже, че изследваната тема е от категорията на перманентно актуалните и дисертабилните, защото се отнася до спазване и гарантиране на законността от прокурора, като основна ръководна и отговорна процесуална фигура не само за досъдебната фаза на процеса, но и за цялото наказателно производство. В случая става дума за

действащата в Украйна нормативна уредба и за нейните противоречия и недостатъци, които се отразяват негативно при осъществяване на конкретните служебни действия на прокурора и на неговите взаимоотношения с другите участници в процеса.

Трябва категорично да се подчертае, че докторантът е подбрал достатъчно сериозно и задълбочено към темата, за което говорят постигнатите резултати и приноси. Последните не само обогатяват съществуващи знания, но и представляват методи и решения за усъвършенстване на прокурорската дейност, в контекста на обезпечаване и гарантиране правата и законните интереси на участващите в досъдебното производство.

Докторантът е показал своя потенциал и възможности на изграден изследовател. За това свидетелстват изразените собствени виждания по различни аспекти на разглежданата проблематика, както и удачното съчетаване на процесуалните, криминалистичните и криминологичните елементи в разглежданата дейност по разследване и доказване.

3. Критични бележки и препоръки.

Безусловно, към всяко научно съчинение могат да се отправят критики и препоръки за неговото подобряване.

Във връзка с това и по друг подобен повод бях споменал, че най-общата ми бележка е свързана с липсата на съпоставително разглеждане на фигурата на прокурора в УПК на Украйна и в българския НПК. Съпоставянето на прокурорската дейност и надзор за законност според процесуалните закони и доктрините на двете държави /едната е член на ЕС/, неминуемо би довело до препоръки или реципиране на полезни законови разрешения. С това дисертацията допълнително и безусловно би спечелила.

Бих направил и някои други бележки и препоръки, с оглед бъдещото издаване на труда като монография. Например необходима е още една редакция на изложението, защото понякога изказът е абстрактен или усложнен, което затруднява читателя. В дисертацията има и повторения на дадени положения. В същото време, като илюстрация на критикувани недостатъци, в изложението отсъстват конкретни примери от прокурорско-следствената практика. Не могат да се приемат безусловно и всичките предложения де леге ференда, било поради възприетата отрицателна

регламентация /напр. чл. 37, ал. 1/, било поради обстоятелственост или казуистичност /напр. чл. 184, ал. 5, чл. 214, ал. 1/.

4. Заключение.

На фона на многобройните и съществени приноси и приноси моменти, критичните бележки и препоръки са относително малко и са отстранени. Те не са от естество да променят цялостната **положителна оценка** за дисертационния труд. Ето защо като гласувам положително, призовавам същото да сторят и другите членове на уважаемото научно жури, и на Катерина Геннадиевна Шаповалова, да бъде присъдена образователната и научна степен „**доктор**“ по Криминалистика.

23. 07. 2020г.

.....

г. Варна
Владимиров/

С уважение:

/проф. д-р Румен